

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Advokatfirmaet Harris
v/ adv. Katrine Lien Mjell
Postboks 4115 Sandviken
5835 Bergen

Deres ref.

Vår ref.
10/257-

Dato

1 MAR 2013

Statnett SF - 420 kV kraftledning fra Bamble til Rød - klage

1. Bakgrunn

Ved NVEs vedtak av 28. september 2012 fikk Statnett konsesjon til bygging av en om lag 38 km ny 420 kV kraftledning mellom Rød transformatorstasjon i Skien kommune via ny Grenland transformatorstasjon i Skien til ny Bamble transformatorstasjon i Bamble kommune. Samtidig ble det gitt konsesjoner til om lag 18 km med nye 132 kV kraftledninger i regionen. Disse konsesjonene er gitt til Skagerak Nett og Otra Kraft, og er ikke påklaget. De samlede tiltakene innebærer en betydelig omstrukturering av nettet i regionen, og åpner for at om lag 55 km med eksisterende 132 kV ledninger kan saneres

2. Klage

Konsesjonen til ny 420 kV ledning og samtykket til ekspropriasjon for nødvendig grunn og rettigheter for bygging av denne, er påklaget av Annike Selmer og Anne Hofsten, ved advokatfirmaet Harris (heretter *klager*) i brev av 26. oktober 2012.

For en nærmere gjennomgang av klagen og de anførte klagegrunner viser departementet til NVEs oversendelsesbrev av 29. november 2012 og til departementets drøftelse og vurdering av de enkelte spørsmål som fremgår under her i pkt. 3.

Klage på ekspropriasjonssamtykke gis oppsettende virkning med mindre annet besluttes, jf. oreigningslova § 5 annet ledd. NVE har fattet beslutning om at oppsettende

virkning av vedtaket begrenses til å gjelde fra ledningens knekkpunkt nord for Siljantjern til Bamble transformatorstasjon, som tilsvarende den påklagede strekning.

NVE har vurdert klagen oversendelsesbrevet til departementet, og har ikke funnet grunnlag for å gjøre endringer i sine vedtak.

Departementet avholdt befaringsreise av området den 18. januar 2012. Utover departementet og Statnett, deltok representant for klager og flere berørte parter.

Det er kommet inn tilleggsmerknader til klage i brev av 19. februar 2013 fra advokat Lien Mjell.

3. Departementets vurdering

Klagesaksbehandling

I vurderingen av klagen kan departementet prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34. I konsesjonsbehandlingen etter energilovgivningen skal miljøkonsekvensene av tiltaket vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til kraftforsyningsikkerheten og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies. Det vises her til prinsippene i naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8-12. Naturmangfoldloven vil bli trukket inn i klagesaksbehandlingen der det er nødvendig for å ta stilling til klagen. Departementet viser til NVEs behandling av naturmangfold i Bakgrunn for vedtak av 28. september 2012 for så vidt gjelder kunnskapsgrunnlag og de samlede vurderinger som der er foretatt av konsekvensene for naturmangfold.

Saksbehandlingsfeil

Krav til høring og offentliggjøring av *melding med forslag til planprogram* for større kraftledninger følger av forskrift om konsekvensutredninger § 7. Av første ledd følger det at meldingen skal sendes på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner, og legges ut til offentlig ettersyn. Av tredje ledd følger det at ansvarlig myndighet skal vurdere om det er nødvendig med et offentlig møte om saken. NVE arrangerte slikt møte i Skien rådhus den 4. mars 2010. Det er ikke et krav om at meldingen sendes potensielle berørte grunn- og rettighetshavere direkte.

Lovmessige krav til høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon følger av henholdsvis energiloven § 2-1 sjuende ledd og oreigningslova § 12 annet ledd. Av disse bestemmelsene følger det at grunneier i utgangspunktet skal høres direkte.

Statnett opplyser at på grunn av feil i tinglysningsregisterets oversikt over hjemmelshavere til de berørte eiendommer, kom dokumentene som skulle vært tilsendt Hofsten, i retur. Dokumentene ble derfor ettersendt. Dette resulterte i at Hofsten fikk søknadsdokumentene på høring noe senere enn øvrige høringsparter. Departementet merker seg at Hofsten har avgitt høringsuttalelse i saken, henholdsvis

ved brev av 4. og 24. mai 2011, og at disse høringsuttalelsene er sammenfattet og vurdert av NVE på samme måte som øvrige høringsuttalelser. Departementet viser videre til at høringsuttalelsene fra Hofsten har fått direkte betydning for saksbehandlingen, i og med at disse var medvirkende til at NVE ba Statnett vurdere en justert trasé i området ved Store Hofstein/Mevann.

Departementet finner at klager har fått anledning til å uttale seg i saken og at uttalelsen er vurdert og fulgt opp av konsesjonsmyndigheten. Energilovens og oreigningslovas krav til varsling og medvirkning er derfor oppfylt.

Utredningsnivå

Klageren anfører at kunnskapen om naturmangfoldet i det aktuelle området er mangelfull og at alle traseer må konsekvensutredes. Det anføres videre at de foretatte konsekvensutredninger påviser manglende kunnskap om fugl i området, og at konsesjon er gitt på mangelfullt grunnlag og i strid med naturmangfoldloven § 8. Det blir også anført at det ikke er fylkesmannen som skal avgjøre hvorvidt undersøkelsene om virkningene på natur og landskap er tilstrekkelige. Denne avgjørelsen tillegger nå departementet.

Under høring av konsesjonssøknaden mottok NVE blant annet uttalelse fra Norsk Ornitologisk Forening om at kunnskapsgrunnlaget for naturmangfoldet var mangelfullt. Fylkesmannen fremmet innsigelse til tiltaket, og mente naturmangfoldloven § 8 ikke var oppfylt. På bakgrunn av dette gjennomførte Statnett tilleggsutredning av 30. desember 2011. Fylkesmannen trakk deretter sin innsigelse i brev av 24. februar 2012 under henvisning til at konsekvensene for naturmangfold nå var tilfredsstillende belyst. Det var utført supplerende feltundersøkelser, og konsekvensene var sammenstilt på en mer oversiktlig måte.

Etter NVEs vurdering er grunnlagsmaterialet for de ulike utredningene som er gjennomført med hensyn til naturmangfold omfattende. Departementet finner, som NVE, at det alltid vil foreligge en viss usikkerhet om de biologiske verdiene i influensområdet og hvordan disse kan bli påvirket. Imidlertid mener departementet at saken er godt nok opplyst til å kunne fatte avgjørelse, og at det derfor ikke er behov for ytterligere utredninger. Grunnlagsmaterialet for de ulike utredningene er omfattende og fylkesmannen har trukket sin innsigelse. Departementet viser videre til at det i anleggskonsesjonen er satt en rekke vilkår for å redusere ulempene, blant annet for naturmangfold.

Departementet viser for øvrig til at det i det aktuelle området ikke er indikasjoner som tilsier at det er risiko for alvorlig eller irreversibel skade på rødlistearter, jf. naturmangfoldloven § 9. Kunnskapsgrunnlaget anses å være i samsvar med kravene etter naturmangfoldloven § 8 sett ut fra sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet vurdert opp mot de fysiske endringene som valgte trasé medfører.

Departementet finner, som NVE, at kravet til kunnskapsgrunnlag etter naturmangfoldloven § 8 er oppfylt.

Valg av hovedalternativ

Klageren anfører at 420 kV-ledningen bør bygges etter hovedtraséalternativ Kragerø kombinasjon A, og at dette alternativet vil medføre at ny ledning stort sett vil følge eksisterende trasé. Klager mener dette vil medføre betydelig færre ulemper enn den konsesjonsgitte traseen som vil gå gjennom tidligere uberørt natur. Klageren oppfatter det slik at Statnett hovedsakelig har valgt ikke å omsøke dette alternativet fordi det vil medføre forsinkelse av idriftsettelsen på inntil 2 år, og mener dette ikke kan være avgjørende for valg av trasé.

Statnett har tilbakevist at faren for forsinkelse har hatt avgjørende betydning. I brev av 7. november 2012 skriver Statnett at det ikke var forhold som tilsa at valg av endepunkt ville påvirke tidspunkt for idriftsettelse på søknadstidspunktet.

NVE viser til at areal- og miljøvirkningene av alle omsøkte kombinasjoner er vurdert, herunder miljøvirkninger av alle omsøkte traseer og alle omsøkte transformatorstasjoner. Videre har NVE vurdert behov, kostnader og tekniske løsninger ved de omsøkte alternativene. NVE vurderer at det er små forskjeller i de totale areal- og miljøvirkningene ved Herum kombinasjon A og B og Kragerø kombinasjon A.

Departementet slutter seg til NVEs vurderinger om at ny Bamble transformatorstasjon ved Herum er gunstig med tanke på fremtidig rasjonell utvikling av sentral- og regionalnettet i Grenland. Potensialet med hensyn til fremtidig økning i forbruk og muligheter for omstrukturering og sanering, er større ved Bamble transformatorstasjon enn ved Kragerø transformatorstasjon. Alternativet Grenland-Bamble vil gi store samfunnsmessige fordeler nå og i fremtiden, samtidig som fortsatt høy fornyingssikkerhet til industrien vil kunne opprettholdes.

Departementet slutter seg til NVEs konklusjon om at traséalternativet fra Grenland transformatorstasjon til Bamble transformatorstasjon ved Herum, er det beste alternativet.

Trasevalg ved Hofstein

Klageren anfører at som følge av NVEs manglende orientering til Anne Hofsten, ble de alternative traseene ved Hofstein mangelfullt utredet. Klageren har foreslått to alternative traseer, benevnt som Alternativ A (trasejustering 1.19) og alternativ B (trasejustering 1.17). Klageren mener at begge disse foreslåtte løsningene er teknisk gjennomførbare, og stiller seg kritisk til at det ikke er gjennomført konsekvensutredninger av alternativene. Klager mener begrunnelsene for at alternativene ikke kunne omsøkes var meget knappe.

Statnett har vurdert alternativene i tilleggsutredningen av desember 2011. Begge alternativer frarås av Statnett i tilleggsutredningen blant annet av landskapsmessige årsaker.

Departementet viser til at Statnett på nytt avholdt befarings med klager Hofsten for å vurdere trasé 1.17 (justert til trasé 1.20). I den forbindelse ble det blant annet gjennomført en preliminær prosjektering av masterpunkter og utarbeidet en terrengmodell som grunnlag for vurderingene. Statnett fant etter dette at den justerte traseen 1.20 vil bli om lag 500 meter lengre enn omsøkt trasé, og det er ifølge Statnett behov for flere forankringsmaster. Statnett har vurdert virkninger for kulturminner og kulturmiljø, landskap, friluftsliv, skogbruk og naturmangfold, og konkluderer med at traséalternativ 1.20 vil gi en dårligere løsning for landskap og kulturmiljø ved Svarvareidet og være om lag 4 millioner kroner dyrere sammenlignet med omsøkt traséalternativ. For de øvrige vurderte temaene mener Statnett at trasé 1.20 og omsøkt trasé er tilnærmet likeverdige.

Departementet er enig med NVE og Statnett om at den vurderte traseen 1.20 ikke har fordeler som veier opp for merkostnadene den vil gi, og at trasé 1.20 er dårligere for landskap og kulturmiljø enn trasé 1.10.

Grunneier Roverud har opplyst i saken at hun blir berørt av begge traséalternativene 1.17 og 1.20, og mener at trasé 1.17 og 1.20 vil krysse gjennom uberørt natur i større grad enn den konsesjonsgitte traseen 1.10. I tillegg mener Roverud at spillplasser for storfugl og rovdyr-territorier finnes i like stor grad, om ikke mer, langs trasé 1.20 for trasé 1.10.

Etter NVEs vurdering er trase 1.17/1.20 en justering av trasé 1.10 og ligger ca. 500-600 meter mot vest. Departementet er enig i at det ikke er behov for ytterligere utredninger av den justerte trasé, og viser til at Statnett har gjort en grundig vurdering av klagerens traséalternativ. Departementet ser det slik at det er tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å konkludere.

Klageren anfører at under befarings kom det frem at den konsesjonsgitte trasé vil følge toppene på åsene i området, noe som gjør den synlig fra både øst (Flåte) og vestsiden (Mevann) av åsene. Departementet er enig i at de første mastene etter kryssing av Svarvareidet vil ligge relativt høyt i terrenget og være synlig fra flere retninger. Departementet finner imidlertid at alternativ trasé 1.20 vil gå nær Mevann og være godt synlig fra vannet, som er et viktig friluftsområde og som også har noe fritidsbebyggelse. Departementet finner at de negative landskapsvirkningene ved trasé 1.17/1.19/1.20 er betydelig enn ved konsesjonsgitte trasé.

Departementet viser til NVEs konklusjon og begrunnelse, og slutter seg til at fordelene ved trasévalget 1.10 er større enn de alternative traseene.

Avbøtende tiltak

Klageren anfører at for det tilfellet den konsesjonsgitte trasé opprettholdes, må det foretas avbøtende tiltak for å redusere det visuelle inntrykket av kraftledningen.

Departementet er enig med NVE om at kraftledningen vil ligge forholdsvis høyt i terrenget og flere av mastene ikke vil være dekket av skog og derfor kan komme i silhuett fra enkelte synsvinkler. Etter NVEs vurdering vil mørke master som står i silhuett være mer synlige enn vanlige master. NVE har videre satt vilkår om at skogryddingen skal begrenses blant annet ved kryssing av Herrevassdraget ved Svarvareidet. Departementet slutter seg til NVEs begrunnelse om at kamuflering ikke er hensiktsmessig i dette området.

Ekspropriasjonstillatelse

Klagen gjelder også tillatelsen til ekspropriasjon etter oreigningslova. Det er ikke fremført egne anførsler relatert til ekspropriasjonstillatelsen.

For at det skal kunne gis ekspropriasjonstillatelse må fordelene ved tiltaket utvilsomt være større enn ulempene, jf. oreigningslova § 2 annet ledd.

Departementets viser til at kraftledningen er funnet samfunnsmessig rasjonell og med betydelig større fordeler enn ulemper, jf. energiloven § 1-2. Vilåårene for ekspropriasjon er derfor oppfylt. Departementet slutter seg for øvrig til NVEs vedtak av 28. september 2012 om ekspropriasjonstillatelse.

4. Konklusjon

Departementet vurderer de samfunnsmessige fordelene ved utbyggingen av kraftledningen fra Bamble til Rød til utvilsomt å være større enn de skader og ulemper som blir påført allmenne og private interesser.

Departementet finner at utbyggingen uten tvil er mer til gagn enn skade, jf. oreigningslova § 2 siste setning.

Ekspropriasjonsvedtaket for den påklagede strekning gis virkning fra dags dato, jf. oreigningslova § 16 første punktum.

Klagen tas ikke til følge. NVEs vedtak av 28. september 2012 opprettholdes.

Departementets vedtak i klagesaken kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Per Håkon Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Tollef Taksdal
underdirektør

Kopi:

Norges vassdrags- og energidirektorat, Postboks 5091 Majorstuen, 0302 Oslo

Statnett SF, Postboks 5192 Majorstuen, 0302 Oslo

Skien kommune, 3707 Skien

Bamble kommune, 3970 Langesund

Hans og Linda Lundsett, Hafrakersløyfa 4, 3960 Stathelle

Inge Kleppseter, Hofsteinveien 166, 3960 Stathelle

Hellestvedt Bruk AS, Jernværksvegen 12, 3830 Ulefoss

Øystein Asdal, Gråsteinveien 28, 3931 Porsgrunn

Hermann Løvenskiold Qvam, Børsumveien 201, 1430 Ås